

Oponentní posudek diplomového projektu LITOMĚŘICE - OKOLÍ ŘEKY

Fakulta architektury, České vysoké učení technické v Praze

Autorka: Bc. Markéta Kanyzová
Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Miroslav Cikán
Oponentka: Ing. arch. Kateřina Frejlachová (provd. Špičáková)

Zadání a očekávané cíle

Diplomantka pro svůj projekt zvolila osobní téma a prověřuje možnosti adekvátního rozvoje rodného města. Pohybuje se v reálných konturách zadání se snahou o nalezení poctivého a realistického řešení konkrétní lokality. Vnímá aktuální problémy a výzvy urbánního prostředí, které jsou (s ohledem na místní specifika) shodné s obdobně velkými městy napříč republikou, a patří mezi ně také téma zprerhaných vazeb města a řeky. Revitalizaci území kolem Labe a jeho zapojení do organismu města si autorka vybrala jako gros návrhové části své diplomové práce.

Analýza

Analytická část obsahuje základní statistiky a údaje o městě a dokumentuje tak postupné ohledávání (charakteru) města. Citlivější autorskou interpretaci zjištěných skutečností mají potenciál naplnit mapy *veřejná prostranství a struny a děje*, které jsou však za mne svou výpovědí matoucí a - i ve vztahu k návrhu - poněkud visí ve vzduchoprázdnu. Patrný je skok mezi analýzou, která obecně popisuje pouze celek města, a návrhem, který se věnuje tématu města a řeky. Pro jasnější přechod mezi oběma částmi práce postrádám zevrubnější komentář k volbě tématu; závěrečné syntetické zhodnocení čtení města, které by doplnilo strohou celoměstskou SWOT analýzu a argumentačně posílilo i smysl navrhované revitalizace.

Návrh

Definicí cílů návrhu autorka dobře reaguje na uvedené problémy a potenciál prostoru řeky. Pozitivně hodnotím vytyčení základních principů návrhu, tj. zlepšení prostupnosti území, členění na srozumitelné celky, charakteru a alokování zástavby do smysluplných míst s cílem zvýšit obytné kvality území a dotvořit systém veřejných prostranství.

Území zahrnuje obě strany řeky, přičemž řešení pravého břehu působí přesvědčivěji. Z osobní prezentace chápu, že levobřežní situaci autorka vnímá jako samostatnou úlohu zabíhající do dalších témat a kontextů, ale považovala za důležité se k ní vyjádřit vzhledem k návrhu celku. Předkládá zde hrubé načrtnutí možného prostorového scénáře. Ideový návrh, který ignoruje některé (zejm. majetkoprávní) limity, jehož cílem je "vyčištění" břehu a zapojení do rekreační krajiny a určitá kultivace změní komerčních a výrobně-skladovacích areálů do podoby polyfunkční městské čtvrti. Způsob prezentace staví oba břehy na roveň, což podle mne celek spíše oslabuje a domnívám se, že by bývalo stálo za úvahu tuto nevyváženost lépe podchytit.

Prostor řeky autorka správně člení do tří charakterů dle míry intenzity zásahů do říční krajiny. Mají zajistit diverzitu a určit zda se dílčí lokality více přibližují městu nebo přírodě, ale nadto už jsou samy o sobě vodítkem pro formu a program jednotlivých míst. Uvítala bych větší rozvedení myšlenky v návrhu a hlubší definici jednotlivých charakterů jako nástroje plánování aktivit v území v různých časových horizontech.

Navrh prostupů železničního valu, nové trasování cest uvnitř řešené oblasti břehů, propojení zájmových míst a zokruhování břehů vytváří kontinuální veřejný prostor říční oblasti napojený na město. Postrádám ale ucelené, schematické zobrazení popisující tyto provozní a dopravní vztahy s rozlišením rekreačního, bezmotorového a motorového pohybu územím včetně shrnutí hlavních přístupových uzlů (MHD, parkoviště) a vysvětlení širších vazeb navrhovaného řešení. Má vést páteřní cyklotrasa vždy přímo u vody? Jak by byla řešena kolize cyklistů s pomalu se procházejícími chodci? Je koupaliště na Písečném ostrově oplocený areál? Proč není při důrazu na celkovou prostupnost navrženo pěší propojení kolem areálu podél břehu na cíp ostrova?

Chybí mi základní krajinářská rozvaha nad charakterem přírodních ploch ve vztahu k jejich možnému (rekreačnímu) využití. Doporučila bych i důkladnější práci se stromy a prvky vegetace jako s nástroji modelace a

kompozice prostoru - elementy, které mají podobně jako budovy schopnost hmotově dotvářet a diverzifikovat prostředí.

V návrhu městské lokality Lodního náměstí se autorka snaží dostát místopisnému názvu. Diskutabilní je za mne vzhledem k atypickému charakteru prostředí podoba dlážděného náměstí. Centrální kompozice s trojicí stromů a tradičním umístěním sochy ve středu plochy by zasloužila důkladnější obhajobu založenou na scénáři fungování prostoru. Nemá středem náměstí naopak vést otevřený pohled na vodní hladinu? Jsou pravé úhly, rovné půdorysné linie nutně tím, co vymezuje - co dělá náměstí náměstím? Nechybějí otevřenému formálně rozvrženému prostranství "záda" v jeho východní části?

Obytný blok sousedící s náměstím vymezuje veřejná prostranství a současně uvolňuje prostupy a pohledy směrem k řece. Je otázkou, zda by měkčí, site-specific uspořádání bloku lépe využila příležitost provázání staveb a prostor mezi nimi s morfologií i atmosférou říční krajiny. Aby vzniklo kvalitní prostředí, a ne mini sídliště v exponované lokalitě u vody, musela by být u předloženého návrhu v návazném rozpracování věnována opravdu velká péče jak architektuře a detailu samotných budov, tak i krajinářskému řešení a využití poloveřejného vnitrobloku. U sousedství rodinných domů vnímám pozitivně odkaz měřítka a charakteru struktury na původní Rybáře dochované za železničním valem. Při vizi zvyšovat prostupnost území řeky tu však najednou urbanismus tvoří domy v soukromých oplocených pozemcích. Jakou přidanou hodnotu přináší typologie domu se zahradou prostoru řeky, který je deklarován jako významný veřejný prostor? Jaká hodnota vykompenzuje obyvatelům riziko záplav? Rozhraní dvou struktur je kompozičně trochu nedotažené, prázdná nároží s parkujícími auty nepomáhají čitelnosti a malebnosti uličního prostoru. Domnívám se, že by v daném prostředí nalezla i vzhledem k výše uvedeným výhradám uplatnění fluidnější struktura kombinující to dobré z obou aplikovaných typologií. Protipovodňovou ochranu Rybářů považuji za technicky řešitelnou v intencích principů, které autorka ve své práci nastiňuje. Reálné možnosti by měly být samozřejmě prověřeny a konzultovány s odborníky a odpovědnými orgány a především v širších vztazích. Nákladnějšímu řešení PPO by měl odpovídat přínos urbanizace tohoto hodnotného území.

Prezentace a vizuální zpracování

Autorka zvolila sympaticky jednoduchou a jemnou formu ztvárnění výkresů, konzistentní napříč dokumentem. Výtka směřuje k čitelnosti - část informací se ztrácí místy v neúplných legendách, místy v drobné grafice. Návrh také budí otázky, na které často v publikaci odpovědi jsou, ale není snadné je nalézt. Lepší srozumitelnosti návrhu i avizované roli studie jako strategického a iniciačního dokumentu by prospělo odprezentovat jednotlivá návrhová témata (prostupnost, doprava, aktivity, paměť místa apod.) formou dílčích schémat celku tak, aby z dokumentace jednoznačně vystupovala základní kostra klíčových vazeb.

Závěr

Ve znalosti města, chápání potřeb a deficitů prostoru řeky ve městě, ve svých východiscích, v definici principů a nástrojů je práce na vysoké úrovni. Základní rozvrh území je smysluplný a funkční. Konkrétní řešení dílčích míst ale působí poněkud schematicky a pro lepší hodnocení by vyžadovalo větší citlivost vůči specifickému prostředí řeky přesahující aplikaci tradičních a zjednodušených forem. Ve svém celku je však projekt adekvátní odpovědí na zadání. Pro Litoměřice může být inspirativní a iniciuje řadu dobrých námětů.

Diplomovou práci doporučuji přijmout k obhajobě a hodnotím ji stupněm C – dobře.

Ing. arch. Kateřina Frejlichová (provd. Špičáková) v Praze dne 30. 1. 2024